

Cuvinte despre „necuvinte”

Motto:

“eu nu caut absolut nimic în poezia mea,
ea mă folosește,
ea singură, nu eu pe ea”

Poezia – râul divin din care se adapă nemuritorii când simt că au biruit în lupta cu necuvintele. Lirica – afluenții râului înzestrat la facere cu posibilitatea de a-i face pe muritori să se simtă împliniți după ce au gustat noduri și semne intrând în posesia dreptului la timp. Literatură și realitate, creat și increat, născut și nenăscut, frumos și prea frumos. Stănescu și lirica lui, frumosul și lirica unei creații sublime. Sfârșitul a tot și începutul a toate. Putința de a scrie și necesitatea de a trăi. Rațiune și sentiment, orgoliu și lepădare de sine, toate găsite sub cupola edificiului suprem al artei văzută ca transfigurare și înfrigurare. Apare ezitarea, se naște dilema.

Sorin Alexandrescu vedea în creația lui Nichita Stănescu “îngemănate, tendința romantică (de “regresiune în spații ori timpuri străvechi... mișcare spre original, spre inform, văzute ca esențe germinative, ca modele ale lumii, ca posibilități încă nerealizate”) și cea modernă, a poeziei de cunoaștere”.

Dificultatea liricii lui Nichita Stănescu, dar și încântarea pe care o produce, provin din modul în care ea contrariază permanent așteptările cititorului. Poetul a fost „în poezie și în vorbire - omul expresiei fericite” (conform Mircea Martin, „Omul expresiei fericite” în Nichita Stănescu. Volumul memorial, Editura Viața Românească, București, 1984), criticii literari vorbind despre pronia divină evidentă în activitatea maestrului: „Semnul marelui har care-i e dăruit doar arareori unei literaturi, Nichita Stănescu îl avea și se numea, în cazul lui grație. Datorită ei putea să treacă, fără a lăsa nicio clipă impresia efortului, prin toate ipostazele lirismului, să fie solemn și sprintar, melancolic și nepăsător, ardent și glacial, jovial și oracular, abstract și senzual, rafinat și neîndemânatic, părând mereu că se joacă și atunci când miza jocului era însăși viața sa” (Ovidiu Crohmălniceanu, „Mantia frigului”). Pentru toate aceste calități în 1975, creația poetului a fost distinsă cu premiul „Gottfried von Herder” care i s-a decernat la Universitatea din Viena în anul următor, iar în 1980 Nichita Stănescu a fost propus de Academia suedeză la premiul Nobel.

În 1982 în opera „Între da și nu” (București, Editura Cartea Românească) Alex Ștefănescu susține că „poezia lui Nichita Stănescu este, în primul rând, de o mare simplitate” chiar dacă se găsește câte un cititor care se întreabă și întreabă persiflant care este sensul unora dintre versurile marelui poet. Afirmarea este pentru cei mai mulți dintre cititorii

pasionați de opera lui Nichita Stănescu o realitate evidentă deoarece în cele mai multe dintre creațiile sale intuim trăiri și experiențe împărtășite de majoritatea oamenilor. Există momente când lucrurile care compun lumea din jurul nostru ne sunt „străine” și „inaccensibile”, deși ne identificăm cu acestea în lungile contemplații ale unor peisaje, ale unor obiecte inerte, sau ale unor spații nepângărite. În aceste momente de confesare la nivelul senzorialului și extrasenzorialului cititorului, se preschimbă lucrurile concrete în abstracții, obiectele concrete în concepte. Chiar poetul afirma într-un eseu “Poezia în esența ei ține de cuvinte, esența poeziei nu trebuie mai întâi căutată în limbă. Limba pentru poezie nu este altceva decât un vehicul.”

Considerat “primul nostru poet postmodernist clasicizat”, Nichita Stănescu și-a definit profilul liricii prin câteva trăsături esențiale identificate de C. Braga: poetica metaforică; viziunea metaforică, preferința poetului pentru reverii; neoraționalismul liricii lui Nichita Stănescu; tendința spre ontologie; viziunea asupra cuvântului și jocul intertextual.

Nichita Stănescu va imagina o “cosmologie” a rostirii, a vorbirii și a “facerii” poeziei, plasându-se la nivelul cel mai înalt al cunoașterii poetice. Avem de-a face cu o conștiință ce nu-și caută reprezentări ale sale sau ale lumii gata constituite, ci chiar actul intim de producere de sine, procesul inenarabil al trecerii în semnul poetic, acolo unde ea se poate elibera de modelele derivate din reprezentare și din cunoșterea lumii exterioare. Poezia stănesciană relevă formele concrete ale experienței interioare, procesul de “de-metafizicizare” a poeziei fiind întâlnit și la alți poeți (T. S. Eliot, E. Montale). Nichita Stănescu se situează poate cel mai aproape de cercetarea actului propriu-zis al poeziei, de definirea eului liric, lăsând să pătrundă viziunea poetică chiar dincolo de ele.

Introspectându-se în actul de a fi, poetul Nichita Stănescu propune, prin lirica sa o formă a libertății interioare, acesta fiind singurul fundament cert al creației.

Bibliografie:

Sorin Alexandrescu, Dialectica insesizabilului, în “Luceafărul”, 1966, nr. 46, p.7

“Tradiția transformă moda în istorie” – un interviu cu Ștefan Augustin Doinaș, realizat de Monica Spiridon, în Caiete critice, nr. 1-2/ 1986, p. 155

Corin Braga, Nichita Stănescu. Orizontul imaginar, Ed. Imago, Sibiu, 1993

Prof. Daniela Andrei

Colegiul Economic „Delta Dunării” Tulcea

